Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СВАЛА

СССР
ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ● ШИМАРА, 22 июль 1975 шу ● № 87 (5158) ● Маг 2 кеп.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН ХХОАЧАШЪЬЙ

Пхе шера тІаийца хинна социалистически декларан хиналлуьйлла хьалха, 11 июле, хьоачамадаь СССР 50 шу дизарна цІерагІчи Грозненсан химическин комбинатан № 10 болна мехдеча «А» ахача сиена хозаллаьчаьв. Цу сиена начальникан А. В. Сафонова, сиена профорга Н. М. Дьякова, цеха начальника А. В. Кудинсе рапорт дечар сиена химикашна шовЙ декларан хиналлуьйлла хьалха хьоачаьн а дешнаш 137 шера сона мишка бедаьлан энергосредствашкан хьоирех, технологически процессашкан организар, хьаьгьгьаьнна хьалхан тоаьдара тІаеранъ йоьха 30 рационализаторски предложени производствана хоьцо а хьоьшаьнна 11 аьзар сом пайда барах.

Сиенера хІара аппаратчик хьаьІ-ІаьІ моттиг къаьхьара бина йоьлаш йоьхкна гозаллаьчаьлаш а, хІаьта аппаратчикаш Дудченко Николай, Борисчевский Олег, Суслов Иван цекера берриг болх тІехІиса хоьшна масалладьа боьлх ба бина йоьлаш ба. Дикка тоеннаш ардеаьнна продукце дикал. ПланагІа лаьрхІачуьра цІка процент лаьхьаьнна хьаьлгьаьна оьсаьрле.

ПІеллетта шерашца сиена коллективо кийчаьнна бархІ аппаратчик, шовЙ балха разряд лаьхьаьй ворхІ саго.

Сиена коллективе дог тийна а вовш хьаьнар кхы а аЙдаькъа а хьоьгьаьн, КПСС XXV съезда кердача къаьхьгьаьна тоЙлаьнца ваьхьаГоргхиларх.

Н. ЛЫКОВА.

Грозненски районе «Грозненский» шурийн совхоза механизаторашца хьаькка яранЙхьаЙ КС-2.6 аьх силоса хьажийла хьоькка шийтта комбайн. Боьхна: ерринача отделенешца цхьатера ДІаЙолаДаьа силос кийчьйра балхаш. Оттаьлча нормаГІа хІара дийнахь 600 тонн силос боллеш еший ба уж. Болгаллаьккха дена балхаш ДІаЙолаДаьа хьалхарна деношка а из декларе механизаторашца толамца хьоачашьелІа.

Къаьхьгьаьна оьсаьрле лаьхьа йоьлаш хьаьхьет комбайнерашца Катермаков Иэраса, Антипов Михаила, Клеумов Адама, хьаьбершца. Дена норма 4 гектар йоьлча 5 гектар йьоьх дарех хІаьрне.

Совхоза кертерча агрономан Н. А. Пиьоьлчиева йоьх:

— Дукха силос йоьлаш аьзар до тоо уьх шера — 17 аьзар тонн. ЦІхьаЙолхьа, хьа хьажийлаш лелаьрашца из план тІехІиса хоьшна ца лаьрхІев. Чуоьшалдоьла лаьхь кІеагІа аьшаш да хьаЙолхьа из дакъаьр. ХІаьжле кхоьЙ бІаь тонн силоса хьажийлаш охьий. Уж балхаш сиза лел. Моша доаьхьар кийдеча лаьхьара хьоькъашца доаьрашта совгІата ахча а карара кара тела. ЦІе вымпел а яла оттадьа.

Цунца цхьана лаьгІ ца доьлйташ боьлхаш дІахьоьш да витаминан бІаьий хьоьр Іаллашдар. Уьх шера 300 тонн силос ца ваьлла 250 тонн кийчьйЙ. Льюсерен дІаьхьа из Іеш эрзах, гІаьий кьоьнча тхьоьрошех доаькх хьоьр.

Агрегато заддаьна боьх берг боьлаш АВМ-0,4 Іушал ду машинисташа В. Фишера, М. Эльмурзаева. Нагтахьа техникеи гІулакхаш нара юхаелаш агрегат. Агрегата мел ший кийча продукци галенца екхаш хьинарг хьаьчет боьлхоьца ПеДина Мариис, Бадашева Байшрас.

Р. ЛЕОНОВ.

СУРТА ТІА: силоса хьажийлаш хьоькъашца я.

Автора сурт.

«САЛЮТ-4»: ЭКИПАЖА БОЛХ БУ БАРХІ КІИРА

НАЬКЪА УПРАВЛЕНЕ ЦЕНТР, 19 июль. (ТАСС). Чахдоллаш дитт «Салютан» ахача орбиталин Іалмаш станца борзе ІІІ-ІІ Климуе Петрен Севостьянон Витален ваьнна. Экипажа ворхІ бетт ца лела борзе ІІІ-ІІ кІира. 56-ІІ балха ду космонавташа чахдаьккъер тахан Іуйрийна 5 сахьат даьлча.

Чахдаьлнаьча ден программа керттера чулоацам мелашлочу тохмашан эксперименташ елта бер. Велосрлашца электрокардиографически тохмашан дер космонавташа. ДІаьхо тохкий хиллар сердечно-сосудистин системан кІеЙ лелара фуийцеш. Цу хьаьн ДІаьлаьнгер из биоэлектрически активности тьаьхьамаш, бистар ярериллин даьлеиг, зог дечтаьгьуьн а даьлен ца ІІІ, кхы лукка ІІІ.хьоьжмаш.

Медицинский тІаьхьожамаш даьнеГІа а экипажа членнаш доьхалелІа а Климук Петрен Севостьянон Виталин мотгашал дика а я. Віаьлча орбиталин ишкъ лаьг бечо хана дукха болх бе могаш а ца нарІІаьта болаш а ба уж.

«Салют-4» ахча орбиталин станца дІаьхо ишкъ беш я.

МИШТА ЛЕЛ ЯЛАТ ДІАДУВЛГА

Нохч-Гіалгіай АССР ялата продуктийн комбинаьхьара промышленностен управлене тхоьга зешин боьлен тайшара. 71-ІІ-ІІІ июль тІаьхьоьчиг калонгечаьнна коллективе а. Ялатлаьнна Дадьлен амбаранца дІачуттесаьл 53040 тонн ялат.

Хьалха я санна массарел дуккхаІІ ялат дІачуйеннад шелкоочаьнна, Ялат дІадаьлра ялин пер кхочоьчьйЙ 110 процент, урус-мартаноьвнаш — 71 процент, Ачхой-Мартаноьвскийн районе — 65, Гудермесскийн — 67, Сунженскийн — 60, Надтеречнийн — 22 процент, хІаьта Назрановскийн районо — 13 процент маре.

Дуккхаьл цхьаьна дийнахьь 647 тонн ялат Дадьлен амбаранца чуттесаьр. Надтеречнийн районе боьхьаьнна, Ачхой-Мартаноьвскийн районо — 600 Сунженскийн — 250, Урус-Мартаноьвскийн — 231, Надтеречнийн — 194 тонн, хІаьта Назрановскийн районе боьхьаьнна — 25 тонн мара.

БІаьрчча хьаьнйаьча республикан 44 процент хьоьжийнчьйЙ ялат дІачуьлаьнна план. Бакъда, кхы аьнаГІа лела боьлен дар дадат дІаЙолаГІа, нагахьь сиина цхьаьнна районан куьнталхошца ну гІулакхаш боьгІаьнна боьлх боьхо боьре. Дадьлен амбаранца сихлагІа ялат чуттесаьлгІа аьшаГІкхетаьнна хьаьн ма ца беш аьрелІаьбелаш беза Назрановскийн Малгобекскийн районе куьнталхой.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

КПСС XXV съезда сайлешца кхиьаьнгре шерра социалистически ахь йоьрмаьнЙ Новгородскийн мехкадаьтта Чаксдоахочу зиилда цехий, установкой коллективоьнца. Цу хьаьх хьалхара моттиг кьоьхьачарех я Маслов Виктор Васильевичца кунталлена «Г-49» ахача установка коллективе. Мехкадаьтта продукци арахецаьра ворхІ бетта плав хиналлелаьр. Моша доаькъар кийдеча лаьхьара хьоькъашца доаьрашта совгІата ахча а карара кара тела. Цо вымпел а яла оттадьа.

Цунца цхьана лаьгІ ца доьлйташ боьлхаш дІахьоьш да витаминан бІаьий хьоьр Іаллашдар. Уьх шера 300 тонн силос ца ваьлла 250 тонн кийчьйЙ. Льюсерен дІаьхьа из Іеш эрзах, гІаьий кьоьнча тхьоьрошех доаькх хьоьр.

Агрегато заддаьна боьх берг боьлаш АВМ-0,4 Іушал ду машинисташа В. Фишера, М. Эльмурзаева. Нагтахьа техникеи гІулакхаш нара юхаелаш агрегат. Агрегата мел ший кийча продукци галенца екхаш хьинарг хьаьчет боьлхоьца ПеДина Мариис, Бадашева Байшрас.

Р. ЛЕОНОВ.

СУРТА ТІА: силоса хьажийлаш хьоькъашца я.

Автора сурт.

ХІАМА ХЬАКХОЛЛАШ БАЬККХА ГІА

1975 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА СССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГІАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН ХХОАЧАШЪЬЯРА ИТОГЕХ.

СССР халкъа боахам дегІаболабара 1975 шера хьалхарча ах шера Паччахьалкхен план хХоачашъьра итогаш йьЙ. СССР ЦСУ хоама тІа белгалдоах. Советски Союза хьалхьрамашца, нийсаЙ нетІетІа чакйолалца шера план хинат хьалха хьоачашъьрен КПСС XXV съезда хьаьа ма-доаттІаре нийсъаьлаьрен шерра социалистически ях а йоьрмаьн, боахамн культурен хьалхьева кердо големеш дийкеа. Хьалхарчаьа ах шера Іалаьдийр кертера пашкан зеаниеш хьоьчаш а тІехьоьчаьнна а елте, дІаЙо дикьар хьалха доларе хьал дІаЙо аЙденца.

Промышленносте дІадаьлаьчаьнна шера ду хьанца нийсдина 7,7 процент тІекхитІтар производство шера йина 6,7 процент болна. ТІекхочаьнчьйЙ продукце дукхаГІа доаьчА доаьрчаьнна шера ТайшаЙте ревизаьн ярца а уж хьалара а ах шера план. ПланаЙ совгІа мийкала мийкхаЙ 4 милиарда сомаЙ дукхаГІа продукци.

Ах шера хьаькгаьна оьсаьрле 5,9 процент лаьхьаьнна шера планагІа 5,7 процент болна. Хьаькгаьна оьсаьрле лаьхьаьнна мотах тІекхитІтаьна производстеш а ях даьлъаьл дийн даькъа даьккхаьа. ХьоачашъьйЙ промышленин продукцеца ДІаболабаьчА ченан тІаболаГІа пайдаьн план. 1974 шера хьалхарча ах шераца нийсдина тІаболаГІа пайда 12 процент дукхаГІа хиннаьб.

1974 шера хьалхарча ах шераца нийсдина промышленносте цхьаьдолча аьсаьхьЙ продукци дукхаГІа хиннаьб: электроэнергетика — 5 процента, доаьгора промышленность — 7; Іаьржен бос болен металлургин — 5; химический мехкадаьтта химический промышленность — 11; машинаш ярн металлообработкен — 12; хьун, хьуьнх хІамашкан юкъ целлюлозно-бакъаьтен промышленность — 6; гІишлоьйЙ материалаЙ промышленность — 7; ийца промышленность — 6; ткачеан промышленность — 6; культурнийн - бытовой гІулакхаьнца лаьрхІаьн боьхьаьнна ийца товаршаш хьадар — 19 процента.

Продукци мийкала кхиьаьрна хьалхарча ах шера план хьоьжийнчьйЙ ерринача союзин юкъарчьйЙ союзно - республиканский промышленин министерствашен ерринача союзин республиканский.

СССР ЦСУ хоама тІа доаьлаьр берринача мехка продукце лаьрхІаьнна ала тайшара ярахецаьра кийтта хиннад гойташ йоьла хиннен. Ераш я нарех цхьаьрашца 1975 шера хьалхарча ах шера хьаьлЙ: электроэнерги — 513 миллиарда киловатт-сахьат; мехкадаьтта (газовий коиденсат нийсе а болташ) — 240 миллион тонн; газ — 141 миллиард кубический метр; кІора — 348 миллион тонн, болат — 93,8 миллион тонн, Іаьржа метталан прокати — 56,7 миллион тонн, цунца кийчьйЙ прокат — 48,7 миллион тонн; болатта турбаш — 7,8 миллион тонн; энергийн рудаш — 114 миллион тонн; минеральин удобренеш условин елинашца — 44 миллион тонн, баьрхІаьлаш лорхо средствашца — 223 эзар тонн; синтетикеш хьувнийн пластически массаш — 1,4 миллион тонн; автомобилаш — 25,4 миллион; мебель — 2,1 миллиарда сома.

Цунца цхьана, белгалду СССР ЦСУ хоама тІа, промышленносте балха тІа цхьаьана кхоачамбозаьнарш хиннад. Хьалхарча ах шера кхоачан ца еш биеЙ серпи кислота, синтетикеш хІаьаьн кІотта средствашца, проходчеш комбайнашца, мехкадаьтта аппаратура, ІІІаьлш, продукце цхьаьана кхо гайтаьнна проходкеш план. ЦІхьаьтта производственин объединенешца предприятинен кхоачашъьйЙ продукци мийкала кийкаьра, хьаькгаьна оьсаьрле лаьхьаьнна а мийкаьнеЙ а заьлаьнеш. цІхьаьтта дийкъе Іаллашдаьн оттаьлча ассортиментаьн боьгІаьнна тайнара дикен продукци ярахецаьра. Кхоачанбозаьнарашца ду болх бера производственин фондех пайда эцаьна. Белдаьлен материалаьхь боьгІаьнна боьла пайда ца эцаьна моттигашца я.

Іилма-техника.

Іилма-техника, проектин, конструкторски организацийнца, дукхахьа предприятийна Іилма дикьад лаьрхІаьнна Іилма-техника проблемеш кьестаьлгІа.

Хьалхьа боахамна ах шера юкъе йиьхьаЙ 2 миллион изобретенин рационализаторски предложени. Дикьаьрйбола техникеи процессаш юкъе хьалхьарех, производственин процессаш комплексеш механизацин автоматизацийн ярех, производственна а интенсификацийн ярех предприятеЙ болха технико-экономически хьокъамаш дикьаГІа хиннад.

БІаьстенан ялатан дІаЙолера плаш, йоьх дІаЙо СССР ЦСУ хоама тІа, колхозашен совхозашен тІекхочаьнчьйЙ. Боьхьаьнна дерринача тайнаьна 1975 шера хьаькгаьна юрбоьхьана культурин дийнаьнЙ 217 миллион гектарна совгІа. Юртбоьхьана культурин дукхаГІа дІаьнийна ялин доькъашца доькъашца ялытаьн тІа.

Уьх шера хьаькгаьна юрта боьхьана хьаькгаьнгаьнна масса хиннарчу хьалтаьгІа ду боьх шера хьаькгаьна юрбоьхьана культурин дийнаьнЙ 217 миллион гектарна совгІа. Юртбоьхьана культурин дукхаГІа дІаьнийна ялин доькъашца доькъашца ялытаьн тІа.

ГІишлоьйЙ хьаькгаьна гІишлоьйЙ организацийнца кхоачаьнна балхаш дийнаьнЙ 19 процента дукхаГІа хиннаьб.

ГІишлоьйЙ - монтажин балхашца дІаЙолер 0,5 процента кІезнаьнна. Подрядчийн гІишлоьйЙ - монтажин организацийн пайда 11 процента дукхаГІа хиннаьб.

Цунца цхьана дукхаьна гІишлоьйЙ-монтажин организацийна кхоачашъьйна гІишлоьйЙ - монтажин подрядан балхаш, пайда бара, гІишлоьйЙ - монтажин балхашца дІаЙодар кІезнаьнна ялинаьн.

Ах шера юкъера лаьрхІачу халкъа боахамера боьлхоьйЙ гІулакхера паьхьа 100,7 миллион сом а дІаьлаьн шера ах шераца нийсдина 2,4 миллион сома, е 2,5 процента дукхаГІа а хиннад.

1975 шера дІаьхо хьоьл да кІезнаьгІа доза боьлхоьйЙ гІулакхера паьхьа аьлин бетта 70 сомагІа кхачийтар. ХІаьта кийтта халкъа боахама производственин доьхьоьшца хьаькгаьна юкъера аьлин телича категореЙ боьлхоьйЙ тарифин ставкашн боьгІаьнна дукхаГІа делга. Боьлхоьйн гІулакхера паьхьа бетта юкъера аьлин 144,5 сом а хиннад 1974 шера хьаькгаьна ах шераца нийсдина 3,7 процента дегІа а дера. Потребленесе общественин фондашца хьаькгаьна пайда медицинский гІо дечен лерттіа аьшаГІкхьаьнна сом а хиннад 3,8 процента яй а делад. Колхозийн хьаькгаьнгаьнна 4 процента йаьнна.

Потребленесе общественин фондашца бахача пайда дІаьлаьн йоьла выплатаьнна льготаьнца 42 миллиард сом гаргга а дІаьлаьчаьнна шера хьалхарча ах шераца нийсдина 7 процента дукхаГІа а хиннад.

Бахача пайда сберегательин кассашца хІаьлаьн ялин ах шера 5,6 миллиард сом дукхаГІа хиннад.

Паччахьалкхен кооперативин торговле товароборот 100,2 миллиард сом а дІаьдаьчаьнна шера хьалхарча ах шераца нийсдина 7,3 процента дукхаГІа а хиннад. Розничний товароборота, ах шера чоьнна 100,9 процента хьоьчаьнна.

Советско Союза пачхьара товаробороот 23,8 миллиард сом а дІаьдаьчаьнна шера хьалхарча ах шераца нийсдина 26 процент дукхаГІа а хиннад.

Бахача пайда дечаьна битоьнан гІулакхий объем 1974 шера хьалхарча ах шераца нийсдина 9 процента ца ваьлла, цунца юртаьнна 12 процента.

Паччахьалкхен предприятийн организацийн цІенийЙ кооперацен пайда чубаьлгІа дІаьдаьнна 600 эзар кварт гаргга доьла цІенош, юкъера (пайдане) майра 28 миллион квадратан метра совгІа, болат. Цу совгІа дукхха а кварт гаргга шовЙ доаькъаьнна цІенош хьаьлаьн колхозашца бахача пайда ший тоьлЙ ростаьнца ваьлла доьхьаьнна кредита новкъостаьлаьн.

Паччахьалкхен капитальин вложений чотах болх бе йоьлаГІа. Кийкаьрийн шкоьлашца, школе лаьхьа ха йоьаьчаьнна берий учреждений, камийла культурно-бытовой объекташ. Цунца цхьана пайда чубаьлгІа культурно - бытовой гІирсаьнн хьаькгаьна йоьлаьнна.

ДІаьо даьа горохьаьнн юртаьнн доьхьеш тоьхьра баьлаьн. Ах шера гаргга чубаьлаьй 1,8 миллион гаргга йоьла квартираьца.

ДІаьо а толамаш даьлаьа хьаькгаьна боахамн культурен дегІаболаьчаьна. ДикаьгІа хиннад бахача пайда медицинский гІо дечен лерттіа аьшаГІкхьаьнна. (ТАСС).

СОВЕТСКИЙ «СОЮЗ-19» ЯХАЧЕН США «АПОЛЛОН» ЯХАЧЕН КОСМИЧЕСКИ КЕМАШЦА ЦХЬАНА ЙИНЬ БАРА ШИЙЧО ЕЧА А ИЗ ЧАХДОАНИХАЧА А ДАЖА ДАЬЛЬЧА ИЛМАХОЬНА, КОНСТРУКТОРАШЦА, ИНЖЕНЕРАШЦА, ТЕХНИКАШЦА, БОЛХОЬНА, ЕРРИНАЧА КОЛЛЕКТИВАШКЕН ОРГАНИЗАЦЕШКЕН СОВЕТСКИ КОСМОНАВТАШКА НОВКЪОСТАШКА ЛЕОНОВ АЛЕКСЕЙ АРХИПОВИЧАТЕН КУБАСОВ ВАЛЕРИЙ НИКОЛАЕВИЧАГЕН

Деза новкъостийЙ!

Дерринача адамаЙ дог Іеодаьлаьнна хьаьдан хиллар космосе йьха ше сиина хьаьа йоьшаьча эксперименташ — «Союз-19» ахача советски кемаш «Аполлон» ахача американски кемаш цхьана яьхь йоьстера. Историе чуьх эгІаьра хьаьхьа йІаьнн дийнаьнна шина мехка космически кемашн, сан космически сигала экадер кеераьнде хиллер Іаллашдаьр духьа болх беча хана тохкан баьЙ йІаьнн дуьхьара керда ерриначу астро-физически, медицинский - биологически, технологически геофизически эксперименташ ца.

СССР-е США-е космически кемашн баьЙ йиьнъ советско-американски Іилма - техническин къаьхьгьаьна цхьана къаьхьгьаьна бакъхьа доаькъаьнне гІа бе. Из толкие чаьнйаьккхаьр керда перспективашн хьаьаьа тайо-тайнарча нехкаьна космически сигале машаре кареераьнда цхьана баьх бара.

Цу бакъха дикаьча гІулакхера шиъе Іаллаште доаькхьа даьхьа ихьуьн советски Іилмон техникон, Іилмахьоьнна, конструкторашца, инженерашца, техникашца боьлхоьнан ийсаГІа интиметера шийлаьнна шу белгалдаьнна космос дІаьо Іомаьчен кареераьлечен керда эЙнаьн карийлаьнна. Телаьнца дІаьдаьнн ба «Салют-4» ахача орбиталин Іилма станце тІаьчА советски космонавтий шоьлаГІчА эЙнаьна болх. Вечера ахача

Л. БРЕЖНЕВ. Н. ПОДГОРНЫЙ. А. КОСЫГИН.

КПСС Центральин Комитетага, СССР Лаккехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага

Діаэойт:

1975 шера 21 июле шиъ чаьнйаьчА тІеэаьгІа «Союз-19» ахача Іилма-техникин комплекс ца Іойесеш ахача аппарат Советски Союза белгалъьчА ларо Іойессай.

Тхоьга йоьхьа сийлаьле хьаьчар — адамаьн исторе дукхьаьчА шиъ мехка — СССР-ен США-ан — космически кемашца цхьана шиъ йиьнъ беча ларо ала. Лаьттан дерринача халкъьйЙ мехкаьнна а прогресса а гІулакхера боьхьаьчА лаьрхІаьнна хиннаьчА ца ваьлла. Цу процессашкан ишкъе тІа хьа дог уьрахьатаьнна боьхьа мех конструкторий, боьлхоьйЙ, космонавтийн къаьхьгьаьна боьхьа мех беш хиллаьрен мехкъостА Л. Н. Брежнева мийнаьлаьнна а дІаьйьхьа денаьнна.

Йиьнъ беш хана цхьаьнна віаьшаГІхеттар космически кемашн: советски «Союз» американски «Аполлон», «Союз-19» ахача космически кема ерринача сиеначашца, оборудованеш Іилмаьн аппаратуре бе оттаьйЙ. Болх бина ешаьнна.

Тхьаьа бешаьнна тоьнна «Іоьгіа барнел ала ахча КПСС Центральин Комитета, СССР Лаккехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета.

Кхы керда заддаьнн хьоачашъьйЙ кийча а кема экипаж.

Кема командир ЛЕОНОВ.
Борт-инженер КУБАСОВ.

ТАСС хоам

«СОЮЗ-19» ЯХАЧА КЕМА ЭКИПАЖ ЛАЬТТА ЕССАЙ

1975 шера 21 июле цхьана оттаьлА «Союз-19» ахача Іилма-техникин комплексе ца Іойесеш ахача аппарат Советски Союза Турпаьа, СССР летчик-космонавт полковник Алексей Архипович Леонов, борт-инженер, Советски Союза Турпаьа, СССР летчик-космонавт, технически Іилмий кандидат Валерий Николаевич Кубасов чувоеГІаьа бола экипаж тІа а ца ваьлла. Советски Союза ваьнна Валерий Николаевич Кубасов чувоеГІаьа бола экипаж тІа а ца ваьлла. Советски Союза ваьнна Алексей Архипович Леонов борт-инженер оагІорахьа йІаьнна Іоессай. «Союз-19» ахача кема дерриначу сочуьдаьнна а ваьлла дельта Іойесеш «Полле хьаьжийлаьнна дар.

Космонавтий А. А. Леоновен а, В. Н. Кубасовен мехкадаьнна дика а. «Союз-19» ахача пилотируьемий космический кема шиъ барА «Союз-Аполлон» ахА советско-американски Іилмаьн оттаьнна проектагІа болх программа йІаьнна ялаьнна. «Союз-19» ахача кема ала дешнаьнна ца беча хана хьалхара экспериментаьнна тохкаьнна даьа йІаьнн гарта озерен йІаьнна Іаьгаьнна ерриначу совгІатаьнна: советски американски космически кемаш йІаьнна. космонавтаьнна хьаьнна ишкъ барах космосе дуьйнаьнна хьаьжийлаьнна. Цунца йІаьнна Іилмаьнна дегІаболаьнна. Лоьрийнаьнна гІа. Бо-хьаьнна. Советски Союзе Іаламашкаьнна, дола ваьнна «...космосера хьаьжийла ший планета — йІаьнна КПСС ЦК Генеральин секретара новкъостА Л. И. Брежневера. «Іьлаьнна а хоьгІа хет, из йоьхьа еше а. Из йІаьнна Іаьгаьнна Іоьхьа а ваьй цу тІа машаре даьа йІаьнна йІаьнна, даьаьа из сеина йІаьнна а я йІаьнна тІеьна ехьаьн цунна тІеоэтабе. Хьаькъаьта шиъе чІоьйлуьн доаьгІачА тІулаьхьаьнен лоІаьнен гоьрнте ду лаьттан тІа чІоьгІа машар хургІаьнна.

КЪАХЬЕГАМА КОЛЛЕКТИВАЙ ХЬИНАР АЙ

«Белорусск партийнойи. [illegible] ыхьлар шоийла аІаш [illegible]-ноькъостал ГІогІа, къыдтал дилагІа вІаІашІаьбеьсса ГІогІата.

Къыдегама [illegible] ыхьлар ноькъостаьнга аІаш ваьа бен ДальнийхІама дин. предприятия, культ дара демократиеси принципашкан ГІалдаьна чаьдІаьсаьнга. Ахьарг ГІалдаьна ыхьлар ва интернациональнийи коллектив барт - цхьоагІо йолаьнга хотоеннан хьалг ца.

— Сан бахьанга цІеІ [illegible] ГІоьна йолаьш ыхьлаьхьа [illegible] бІаьх, бурьнойначальника [illegible] комитета члена В. Х. Тайсаевна, — ва-аІаІа Ваьнгерсен ГІаьнгаьнгаьнга, [illegible] ГІалдаьна ца, [illegible] мутІаьхьа [illegible].

— Бахьана цІеІ [illegible] ыхьлар довзийна хилар. Вокх Вечер [illegible] ГІаьнгаьнгаьнга [illegible] ГІалдаьна ца. Ваьнгерсен [illegible] ГІоьна ца хІама ца. — Цу ГІоьна тха бригадера хІаьрашар политическийи экономическийи дешнаш кечьдина ва.

Буровой начальник ше ва коммунисти - ленинисти ларийн школаьна кулгалдаьн. Хьена ноькъ ваьа а опыт йолаш, шиЙ ГІоьнаьн лиьна довзаьн, наьна лаьн. ЦхьаьнатІ ноькъ ваьа. Буьрь тохара тоьхалга цІьна школа лаьмгІаьрашта ца хилдина тел коммунистическийи кхетамаш партийнийи поликтикийи. КПСС XXIV-на ваьнгаьнгаьнга оттаьлг дедаьрашш коьчачашарна бригада коллективна цІьнан дешнаш ца ца хьаьнгаьнгаьнга. Цу бригада К. О. Эгаевна ГІалгалдаьна партийнийи группа профсоюзийи горгиреен бригадийи [illegible] ГІоьна тоьхалгаьнга. Пятилетка ГІалгалдаьна шу В. Х. Тайсаева буьрьнойтаьрашна чІкхІаьлкхар буьрь тохара тІаьвІийна социалистическийи ваьнгаьнгаьнга 105,1 процент кхоаьнгаьнга а лелг, ишта цар тІехьа кхочьчаьнгаьнгаьнга буьрьн тохара суьхьаьнгаьнгаьнга ваьнгаьнгаьнга ваьнгаьнгаьнга, хьайолча техникийнийи экономикийи ваьнгаьнгаьнга ваьнгаьнгаьнга.

Хьинаьр кхаьнгаьнгаьнг

БОДХ ХЧЕТАМЦА ВІАШТІЕХЬБАЬКИЧАЧА

Иссиларіа пачаллеча, тіеъхьаъ ирсе ялла хаьнах ялла, ца хьаьвзи а ца. КПСС-ХХV съезда сийлаца пачаллаьнна ялла ялла ялла

Литературни оалҕув

Саламт ОЗНЕВ

БЕТТАГА

Кьаде бойе сидрайдолкхан,
Мелаза сердал хьуна
лиг,
БІашторнинх хьо
хьаболчан,
Шийла бос ца хьовзийла.

Хьуттаймий из эта сердал,
Хьаз из дукка сидрдаг
хет.
Сидрдолкхьаг баьчкан
лиг да,
Из гьалькхьан, хьо
хьалхет.

Из хьо оаІуг
сидрайдолкхьан,
Цу тІа уда тІа баьчкан
сурт.
Из сиІанца
белгалолкхьан,
Тхьаз хьажа хьо а отт.

Цун хьо я тха біарг
тІаунаІ,
Хьоз тхо волкхьидер,
Хьалхьа воцца
еІаэлдаІгаэр,
Дешн вешар кхийкадер,

Баьчкан баьрзка
лаккахьоодаш,
Хьалха додаш пертн я,
Цунца тешшаме ІІІа
боахьш,
Тхо советсти кхиллаш да.

Тхона валаз хьаллаг
телаш,
Баьчча тхона Іочулиг,
Оаза хьу кхиз кийса
мерзаш,
Гоб, из тхона велачкеч.

Кхочийдер цун аскет
да тхо,
Толамаш цун цІерца доаІ.
Ирсна а цунца да тхо,
Оаза са а цунца доаІ.

Іа ІІІанзалца телаш
хинкар
Малхазан сердал яр.
ХІинз хьо шийла
сидрдолкхьаг
Баьчкан сурта сердал я.

Тхона хоаз хет хьо сердал,
Дела безамеІа хет,
Тхо ІІордолкар баьчкан
лиг да,
Цунца хьалиг, хьо
хьалхет.

Тухан АРЧАКОВ

МА САТИНА Я ХЬО

Маьлха ІІІанаташ
хийбеті,
Лаьтто малхаз боккаІаш,
Сон уьлі кхоьаІаьбена,
Виш,
Гьаний тхьоарчи сотталь.
Лорабеш еІа боаг из бешг,
Хьона хазар кегий мо,
Баьл аз хьона бег ІІІара
тешаг.
Из кхеллаб безаІо.
Хьо ІІІанаташ санна
ІІІарсі,
Тхьоарчаш са деІІаг
ІІІері,
Біарг тІаьтта хоалхна
ІІІаха,
Со бІаьнарна Іуеса
тІа кеч,
Доаго ІІІоаІаш бос
баьнна,
Безабенна ІІІаьхна кеж,
Берг санна бен ІІІоаІаьнна,
Со безаІа цаІаш ІІІаьчі,
Біаьчаш хоа хьо хьоаз
ІІІаьчі,
СиІаьнчаьчі деІа гІерг,
Ма хета
чу ерсда малаз —
Дагаьрг дийца,
Бе аьз баьгг.
Хьа ІІІамех эирташ ІІІаьрг
ІІІІаьі ІІІоаІаьрбар ма ІІІо,
Са ца ІІІаьхьа ІІІоаІаьрг,
Дешнаьрг Іа ІІІаьхьа доІ.

Ибрагім ТОРШХОЕВ

ДЕГА ІІІОВХАЛ

Малин заьттан дега ІІІоаьхьа
ІІІистар?
Лиьтта хІана бах ю хІо
сурш?
Хьаьдаьрнин хІна ІІІин ІІІий
ІІІиста,
ДІаьдаьрнинта кІаьрнта
хьаьча хьо?

Бакъа вода со маьлхаьга
ведаьхьаьнин,
Массанна безаьчкан хьаьжьег,
Ларна гІо де хийтча ва со.
ІІІин,
Цар а сона ІІІиттта ІІІІа.
ІІІин.

Водаьн-воаІаьн ІІІаІІІаьнс
саг вайча,
Дег чу ІІІаьхьа сагото
чуйосс,
Сага вахар чуьхьа дуІа
хьайна,
Со дега цун дега оаІш
хьаьнс.

Шийла саг хьайбаьте сеоаІо
*ІІІІ